

ILMIÖTREENIT

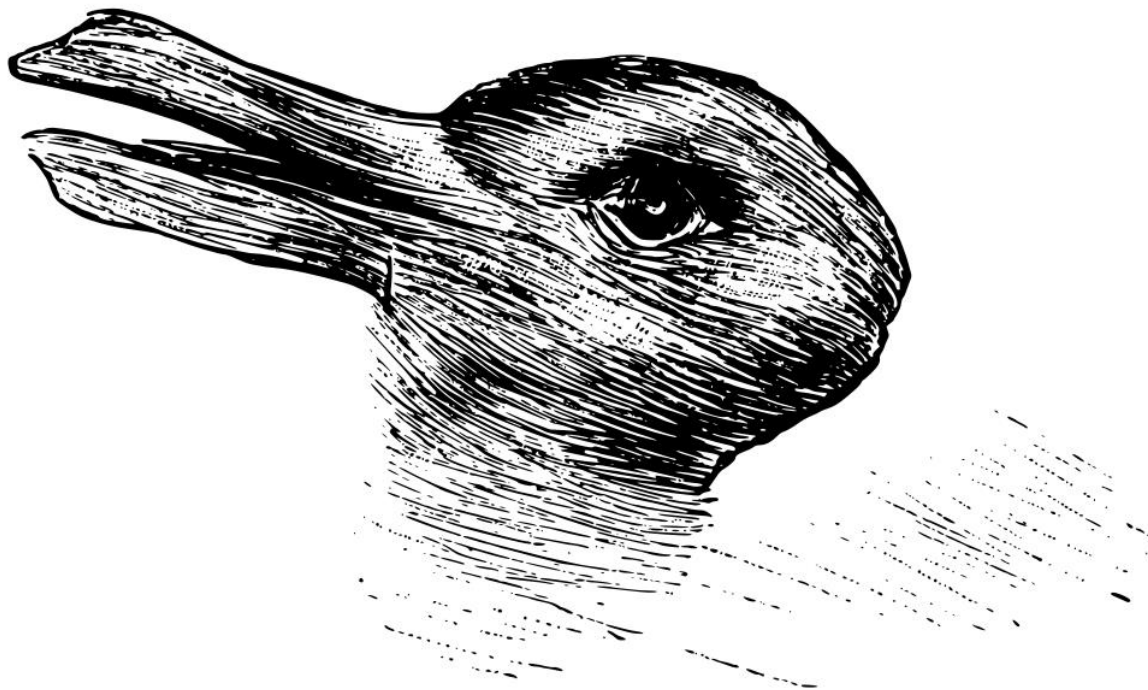
**Kirjastojen tietojohdamisen
verkoston syysseminaari
Tampereella 22.10.2019**

Kaisa Lähteenmäki-Smith ja Kirsi Siltanen
22.10.2019

MDI

Aluekehittämisen konsulttitoimisto

Mistä puhumme kun puhumme ilmiöistä? Riippuu näkökulmasta

Lähde:

"Kaninchen und Ente",

23.10.1892, Fliegende Blätter

ILMIÖ?

- Syystä tai toisesta huomionarvoinen aihe, johon kohdistetaan toimenpiteitä.
→ Ilmiölähtöisyys = Tapa hahmottaa asioita osana laajempaa järjestelmää ja asiakokonaisuutta erillisten yksittäisten osien sijaan. ([Ilmiölähtöisen suunnittelun työkalupakki](#), s.4)
- Ilmiölähtöisyys on keino ennakoida ilkeitä ongelmia, löytää ratkaisuja ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä tunnistaa alueen muuttuvia palvelutarpeita. Se tulee juurruttaa osaksi toimivien palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen rakentamista. (Tiirinki, Koivisto & Liukko (2018): [Ilmiölähtöisyys auttaa ymmärtämään, ennakoimaan ja ratkomaan ilkeitä ongelmia](#), THL-blogi 6. marraskuuta 2018)
- ”Todeksi havaittu globaali tosiasia, tapahtuma tai tilanne, (a) jolla odotetaan olevan vaikutuksia Suomeen, mutta (b) jonka syy, selitys tai seuraukset ovat epäselviä ja (c) jonka vaikutuksiin varautumiseen tarvitaan siksi lisää tietoa.” (Kotiranta et al. 2019, s. 47)

SUKULAISKÄSITTEITÄ

Ilmiölähtöisyys

Tapa katsoa asioita kokonaisvaltaisesti, monesta näkökulmasta systeemisesti ja hallinnonrajat ylittäen.

Megatrendi

Nykyhetkellä tunnistettava kehityksen suuri aalto tai linja, joka liittyy yhteiskunnalliseen muutokseen. Ilmiöiden kokonaisuus, joka leikkaa eri sektoreiden rajoja ja voi sisältää eri alailmiöitä ja tapahtumaketjuja.

esim. digitalisaatio

Muutostekijä

Asia, ilmiö, tapahtumaketju, megatrendi tms. joka tapahtuu tai toteutuu hallinnon toimintaympäristössä ja jolla on hallinnon toiminnan näkökulmasta merkitystä.

esim. demokratian murros

Ilmiö

Yksinkertaisimmillaan havainnoinnin kohde, jokin asia tai asian tila joka havaitaan, mutta jonka selitys ei ole havainnoitavissa. Voi olla esimerkiksi ajankohtainen asia, tapahtuma tai asioiden miellekkäästi rajattavissa oleva kokonaisuus.

esim. nuorten miesten syrjäytyminen

Missiolähtöisyys

Viittaa julkisen sektorin uuteen tehtävään ja rooliin ongelmanratkaisun ja resurssien mobilisoinnin mahdollistajana. Missio muodostetaan yhteiskunnalliselle ilmiölähtöiselle haasteelle.

esim. hiilineutraalisuus vuonna 2030

NÄHDÄÄNKÖ KOKO KUVA?

RIIPPUEN NÄKÖKULMASTA, ILMIÖSTÄ NÄKYY VAIN PIENI
OSA. SUMENTUUKO NÄKYMÄ OHJAUSKEINOJEN
MONIMUOTOISUUTEEN JA TOIMINNAN VAIHTOEHTOIHIN?
USKALLETAANKO MÄÄRITELLÄ ONGELMA YHDESSÄ?
ROHJETAANKO HAKEA RATKAISUA YHDESSÄ?

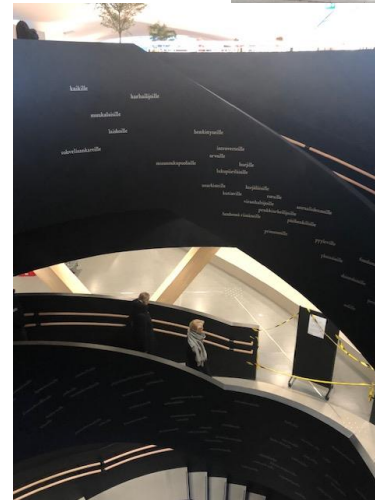
Kirjastoihin vaikuttavat samat megatrendit ja muutostuulet kuin yhteiskuntaan muutenkin, näkökulma on aina paikallinen

“You can no longer talk of a broadly recognized paradigm for the new library. But you can count on a broad mission, which is to further learning and education, enlightenment and cultural activities. That was also the mission for the analogue library, the difference is that as ‘access to information’ in most daily contexts is at your fingertips, and so increasingly the task for libraries is to facilitate the use of the incredibly fast growing information resources. And as that is a goal for many other institutions the basic new conditions for libraries are much more extended partnerships, much clearer segmentation of their public, and much more active and inter-active offers.”

Applying this shift of focus is more difficult to handle than you might think, which is also the reason that so many libraries ask for consultancy. You need to rethink and redesign the library offers in each and every library based mainly on an analysis of local environment, user needs and potential partners in order to develop a strategy for building new services that match the digital worlds in your specific community.” ([Jens Thorhauge 2016](#), korostukset KLS)

Tulevaisuuden kirjasto(t)? Muuttavana tilana, osallistumisen ja osallisuuden paikkana, kohtaamispaikkana, palveluna, kokemuksena, (VAU-)arkkitehtuurina, mielenmaisemana, mentaalisen maailmana ...

- [Lukuliike: https://lukuliike.fi](https://lukuliike.fi)
- [Kohti tulevaisuuden kirjastoa, Niina Mäkeläisen dokumentti, https://areena.yle.fi/1-4474775.](https://areena.yle.fi/1-4474775)
- [Kirjastolle kiitos! Keskustelemassa Minna Joenniemi, Juha Itkonen ja Tuula Amberla, https://areena.yle.fi/audio/1-4597366.](https://areena.yle.fi/audio/1-4597366)
- [Lasten ja nuorten Arkkitehtikoulu Arkin ajatuksia tulevaisuuden kirjastosta: http://archinfo.fi/wp-content/uploads/2019/04/Arkin_tulevaisuuden-kirjastot-1.pdf](http://archinfo.fi/wp-content/uploads/2019/04/Arkin_tulevaisuuden-kirjastot-1.pdf)

ILMIÖLÄHTÖISEN SUUNNITTELUN TYÖKALUT

1. Ilmiön hahmottaminen ja tavoitteiden asettaminen

Ilmiöiden tunnistaminen

Miten laatuun tai muuten järkevässä julkisuuden pitkä reagointi? Miten olisi läheskään saada muutos, ja miten mahdollisuuksien olisi hyvä tulla?

Ilmiöiden tunnistamista voi lähestyä seuraavilla tavoilla:

- 1. Osoittaa ongelman
- 2. Osoittaa ongelman syyt
- 3. Osoittaa ongelman vaikutukset
- 4. Osoittaa ongelman ratkaisut

- 1. Osoittaa ongelman
- 2. Osoittaa ongelman syyt
- 3. Osoittaa ongelman vaikutukset
- 4. Osoittaa ongelman ratkaisut

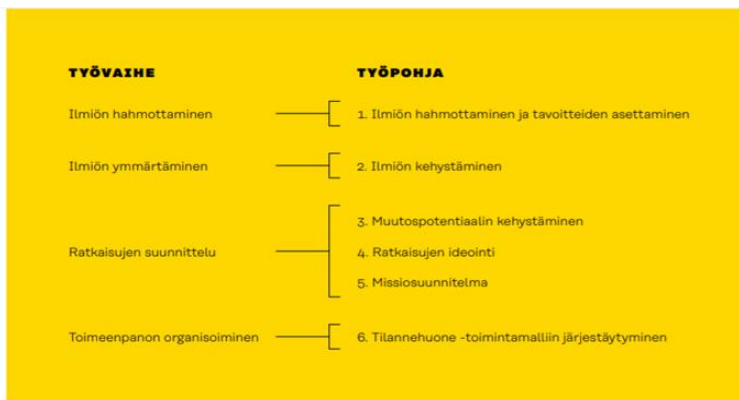
Tavoitteemme

Mikä muutos halutaan saada aikaan?

Vaikuttavuuden mittarit

Mikä indikaattorien järkevä mittari muuta voimme seurata onnistumista ilmiösuunnittelussa?

ILMIÖLÄHTÖISEN SUUNNITTELUN TYÖKALUT, MITÄ OVI? | Vuonna 2018 | 4.000 | SA 100 2018

Täytä numerjärjestyksessä

Pärihaan käytettävyyden varmistamiseksi on suositeltavaa käydä työpohjat läpi numerjärjestyksessä. Aikaisempiin vaiheisiin voi aina palata sitä mukaa, kun ymmärrys ilmiöstä tarkentuu ja syvenee.

Älä anna vastaustilan rajoittaa ajattelua

Työpohjia voi tarpeen mukaan täydentää ja monistaa. Annettu vastustila ei tule nähdä ajattelua rajoittavana. Tässä ohjeistuksessa on annettu vinkkejä myös yksittäisten osa-alueiden syventämiseksi työpohjien ulkopuolella.

Määritä työn tavoite

Työpohjia voidaan työstää tilanteesta ja tarpeesta sekä osallistettavista tahoista riippuen muutamasta tunnista useaan viikkoon. Oleellista on määrittää heti alkuvaiheessa työn tavoite ja laajuus: onko esimerkiksi kyse ilmiön alustavasta kartoituksesta vai alustavan kartoituksen pohjalta tehtävästä syvällisestä tilannekatsauksesta?

Osallista

Tavoitteen pohjalta työskentelyyn kannattaa osallistaa ilmiön kannalta keskeinen ja mahdollisimman laaja toimijajoukko, jotta siihen vaikuttavat asiat nousevat prosessin aikana kattavasti esiin ja tulevat kuulluiksi. Monipuolinen osallistujajoukko on myös avain uudenlaisten ratkaisuihoiden syntyyn!

Tulosta isossa koossa, muokkaa tarvittaessa

Työpohjat on suunniteltu ensisijaisesti A3-tulostuskokoon, mutta pdf-materiaali voidaan tulostaa myös muuhun kokoon. Osallistujamäärän kasvaessa suosittelemme tulostamaan työpohjat esimerkiksi kokoon A0. Pdf on tallennettu Illustratorissa avattavana ja muokattavana versiona, joten käyttäjät voivat muokata työpohjia oman tarpeensa mukaan. Työpohjat on CC (Creative Commons) -lisensoitu.

http://hahmota.fi/ilmiot/ilmiokanvakset_20190425.pdf

<https://media.sitra.fi/2018/12/2105924/ilmiolahtoisien-suunnittelun-tyokalupakki.pdf>

TREENATAAN ILMIÖAJATTELUA!

- Ilmiöiden tunnistamisessa olennaista on hahmottaa mihin tapahtumiin tai muutoksiin yhteiskunnassa julkishallinnon pitäisi reagoida: mihin olisi tärkeää saada muutos ja mihin mahdollisuuksiin olisi hyvä tarttua? Toisaalta, mikä on tietopohja - mitä tänään jo tiedetään, mistä tarvitsemme lisää tietoa ennen kuin voimme edetä toimintaan?
- Valitaan ilmiö, esim. **LUKUTAITO**
- Työstetään työkirjaa #1: mitä ilmiöön liittyvät muutokset ovat, miten ne ilmenevät, millaisia mahdollisuuksia meillä on niihin vaikuttaa? Mitkä tekijät muuttavat ilmiötä?
- **KESKUSTELUN 3 K:TA: KUUNTELU, KUNNIOITUS, KIRJAAMINEN!**
- Kirjaa ympyröihin ilmiöön liittyviä osatekijöitä, jotka kuvastavat kirjastojen toimintaan mielestäsi voimakkaimmin vaikuttavia yhteiskunnallisia ilmiöitä se niiden ilmentymistä yhteiskunnassa. Kukin pöytä voi itse valita oman näkökulman teemaan.
- Tavoitteena on jaettu näkemys siitä, mikä on ilmiössä teidän kannaltanne olennaisinta, mikä voisi olla yhteinen tavoite, mikä on tietopohja (ml. tietoaukot) ja mitä pitää vielä tutkia ja edelleen selvittää.

MDI.FI

/MDIFRIENDS

@MDIFRIENDS

ALUEKEHITTÄMISEN
KONSULTTITOIMISTO
MDI